

Marts 2022

Årsberetning

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse

2021

Indhold

VIRKSOMHEDSOPLYSNINGER 3

1. LEDELSESPÅTEGNING 5

1.1. Påtegning	6
----------------	---

2. BERETNING 1

2.1. Præsentation af styrelsen	2
--------------------------------	---

2.2. Ledelsesberetning	2
------------------------	---

2.4. Målrapporteringens 1. del – skematisk oversigt	5
--	---

2.4. Målrapporteringens 2. del – uddybende analyser og vurderinger	11
---	----

Mål: 1.3 Styring og opfølgning på bygge- og anlægsprojekter.....	11
---	----

Mål: 3.3 Forbedret leverancesikkerhed og brugeroplevelse på facility management- området	11
--	----

2.5. Forventninger til det kommende år	12
--	----

3. REGNSKAB 14

3.1. Anvendt regnskabspraksis	14
-------------------------------	----

3.7. Bevillingsregnskab	15
-------------------------	----

4. BILAG 20

4.2 Uddybende analyser af bygge- og anlægsprojekter	21
--	----

Virksomhedsoplysninger

Styrelsens navn Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse

Styrelseschef Anders Mærkedahl Pedersen

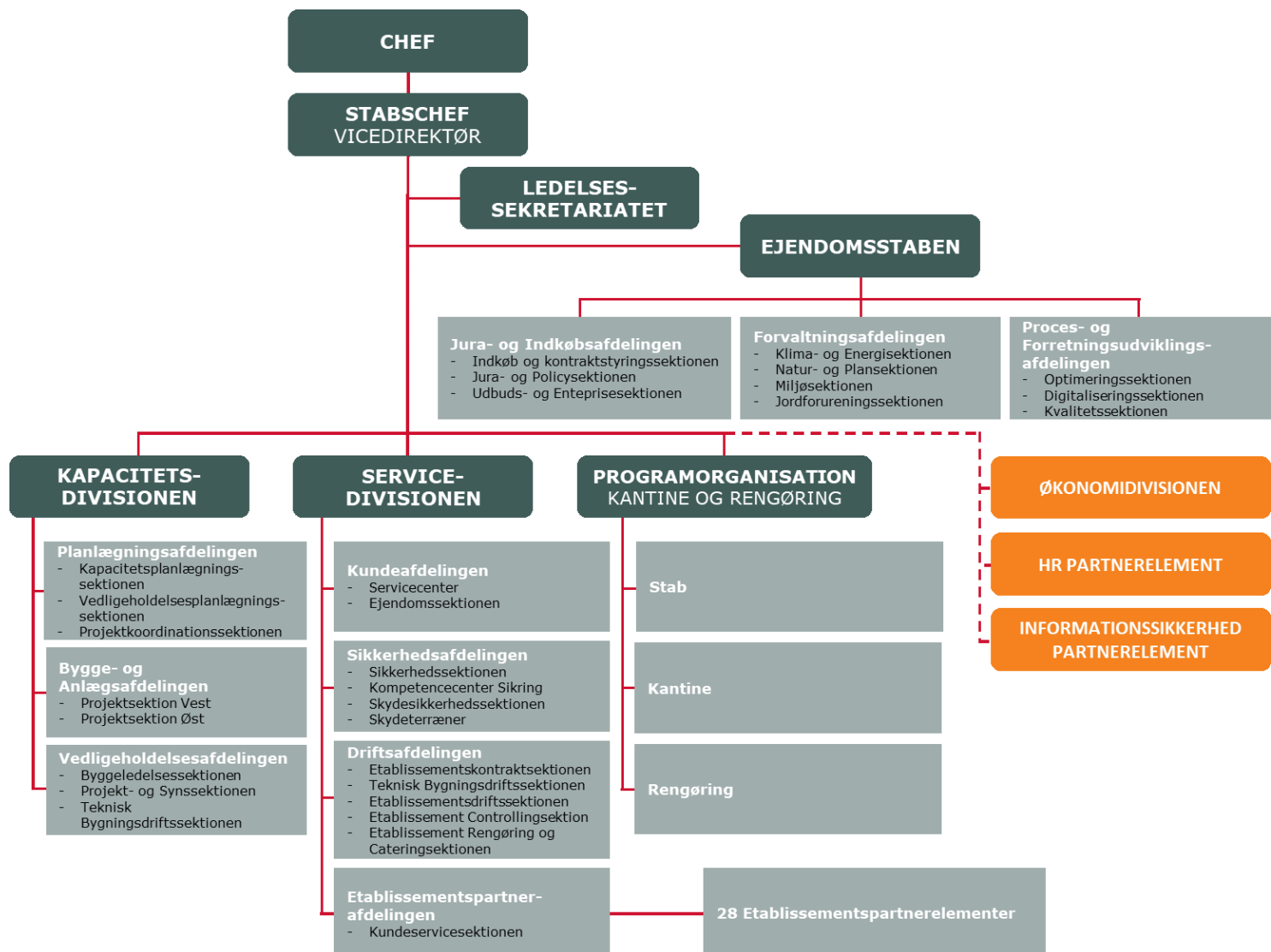
Revision Rigsrevisionen
St. Kongensgade 45
1264 København K

Advokat Kammeradvokaten
Vester Farimagsgade 23
1606 København V

Banker Danske Bank
Holmens Kanal 2-12
1090 København K

Statens Koncern Betalinger
Girostrøget 1
0800 Høje Taastrup

Organisering af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse 2021:

1. Ledespåtegning

Årsberetningen er aflagt i henhold til bekendtgørelse nr. 116 af 19. februar 2018 om statens regnskabsvæsen.

Årsberetningen omfatter de bevillinger på finansloven som Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er ansvarlig for, herunder de regnskabsmæssige forklaringer, som skal tilgå Rigsrevisionen i forbindelse med bevillingskontrollen for finansåret 2021:

- § 12.14.01 Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse
- § 12.14.02 Etablissementsdrift og bygningsvedligeholdelse
- § 12.14.03 Bygge- og anlægsarbejder
- § 12.14.04 Provenu ved afhændelse af ejendomme
- § 12.14.05 Oprydning efter tidligere amerikansk militær tilstedeværelse i Grønland
- § 12.29.13 Internationalt finansieret NATO-investeringsprogram
- § 12.29.15 Nationalt finansieret NATO-investeringsprogram

1.1. Påtegning

Styrelseschefen tilkendegiver hermed:

- For direktør Anders Bager Jensen, at underskriveren ikke er bekendt med økonomiske forpligtelser udover de i regnskabet medtagne, eksempelvis retlige tvister, kautionsforpligtelser, hensættelser og eventualforpligtelser, og at det aflagte regnskab indeholder de udgifter/indtægter, der vedrører driften for pågældende styrelse i regnskabsåret. Underskriveren tilkendegiver endvidere, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.
- For departementschefen, at målrapporteringen i årsberetningen er rigtig, dvs. at målopstillingen og målrapporteringen på mål- og resultatplanen er fyldestgørende, at der er adgang til det grundmateriale, som målrapporteringen i årsberetningen bygger på, og at der ved styrelsen er arbejdsgange, som kvalitetssikrer de oplysninger og vurderinger, der indgår i årsrapporten.

København, den 16. marts 2022

Anders Mærkedahl Pedersen
Styrelseschef

København, den 18. marts 2022

Anders Bager Jensen
Direktør

København, den 18. marts 2022

Morten Bæk
Departementschef

2. Beretning

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er en styrelse inden for Forsvarsministeriets koncern.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelsen arbejder inden for Forsvarsministeriets koncernfælles mission, vision og pejlemærker.

Mission:

Sammen arbejder vi for Danmarks sikkerhed, interesser og borgernes tryghed.

Vision:

- Vi driver og udvikler opgaveløsningen, så vi får mest mulig effekt ud af de ressourcer, vi sammen råder over.
- Vi er en professionel og bredt anerkendt samarbejdspartner.
- Vi skaber fælles handlekraft gennem loyalt og tillidsfuldt samarbejde.

De strategiske pejlemærker for 2021 er:

1. En stærk forvaltningskultur

Vi bidrager til, at ministerområdet i alle henseender praktiserer en stærk forvaltningskultur, og at vi udviser sikker dømmekraft. Når vi står vagt om god offentlig administration, styrker vi tilliden til vores arbejde for danskernes sikkerhed.

2. En videreudviklet krisestyringskapacitet

Vi understøtter, at der på tværs af ministerområdet og i samarbejde med andre myndigheder sikres en robust krisestyringskapacitet, så kriser håndteres relevant og rettidigt, så ministerområdet er effektiv, pålidelig og kompetent i krisesituationer.

3. En sammenhængende koncern

Vi understøtter en stærk samarbejdsånd og et helhedssyn på ministerområdet for at styrke koncernens evne til at udvikle og eksekvere det stærkest mulige forsvar af Danmark.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse arbejder sammen med den øvrige del af Forsvarsministeriets koncern for Danmarks sikkerhed, interesser og borgernes tryghed.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse understøtter koncernens fokus ved at arbejde med styrkelse af den offentlige forvaltning og kontrolmiljøet samt styrkelse af et kunde- og brugerfokuseret samarbejde om styrelsens kerneopgaver. Pejlemærkerne understøttes af konkrete målsætninger for 2021, der bidrager til at indfri den fælles mission og vision.

2.1. Præsentation af styrelsen

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses kerneopgave er at levere "full service management" af arbejdspladser, ejendomme og faciliteter. Det vil sige, at vi varetager drift, administration og vedligehold af Forsvarsministeriets arealer og bygninger med tilknyttede faste installationer som eksempelvis tekniske installationer. Ligeledes er styrelsen ansvarlig for leverancer af tilknyttede serviceydelser som rengøring, kantinedrift, arealpleje mv.

Det er Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, der varetager bygherreansvaret for ministerområdet ved gennemførelse af bygge- og anlægsprojekter og er ansvarlig for gennemførelse af miljøtiltag på arealer og energitiltag i bygninger. Dertil varetages administrationen af Forsvarsministeriets lejeboliger og eksterne lejemål. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er ligeledes ansvarlig for tilpasning af ministeriets bygnings- og arealkapacitet foranlediget af politiske beslutninger og efterspørgslen fra ministerområdet.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse havde følgende bevillinger på finansloven for 2021:

Tabel 2.1.1. / Styrelsens hovedkonti

Hovedkonti	Navn	Bevillingstype
§ 12.14.01	Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse	Driftsbevilling
§ 12.14.02	Etablissemmentsdrift og bygningsvedligeholdelse	Driftsbevilling
§ 12.14.03	Bygge- og anlægsarbejder	Anlægsbevilling
§ 12.14.04	Provenu ved afhændelse af ejendomme	Anlægsbevilling
§ 12.14.05	Oprydning efter tidligere amerikansk militær tilstedeværelse i Grønland	Driftsbevilling
§ 12.29.13	Internationalt finansieret NATO-investeringsprogram	Anlægsbevilling
§12.29.15	Nationalt finansieret NATO-investeringsprogram	Anlægsbevilling

2.2. Ledelsesberetning

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses nytiltrådte direktør, generalmajor Anders Mærkedahl Pedersen, har i 2021 haft fokus på at transformere og styrke retningen for opgaveløsningen på tværs af organisationen. Efter en periode med udfordringer i forhold til det forvaltningsmæssige arbejde hos Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er styrelsen nu i en positiv udvikling. I 2021 er der blevet brugt adskillige ressourcer på at kvalitetssikre grundlaget for god forvaltningsskik. En større indsats i programmet for Styrket Økonomisk Kontrolmiljø For Indkøb (SØKI) skal i 2022 gøre det sikkert og nemt at gennemføre indkøb på en forvaltningsmæssigt korrekt måde.

I et år, hvor blandt andet COVID-19 har sat sine spor i måden, vi arbejder på, er der i Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse gjort en aktiv indsats for at imødekomme og anvende de nye tillærte arbejdsmetoder og procedurer. Dette medvirker til at gøre Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse til en mere attraktiv arbejdsplads for medarbejderne, der i højere grad arbejder hjemmefra. Vi har vendt de nye arbejdsmetoder til fordele og opretholder et højt niveau af effektivitet og kvalitet i opgaveløsningen, samt en større tilfredshed med de mere fleksible rammer. Der har i løbet af året været fokus på god ledelse og bedre onboarding-processer for at øge medarbejdernes trivsel og styrke opgaveløsningen. I løbet af året er der blandt andet igangsat tiltag såsom oplæring i vigtige forhold for at være en god embedsmand, lederudvikling og coaching for sektionschefer; tiltag, der alle skal være med til at gøre Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse til en god arbejdsplads.

I 2021 blev digitalisering sat på dagsordenen. Der er i løbet af året anvendt ressourcer til at analysere behovet for digitale løsninger på Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses område. Yderligere er der arbejdet med at styrke governance for IT-området. Dette arbejde har resulteret i en ny digitaliseringsstrategi, som slår fast, at Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse fremadrettet vil eje systemer og data. Vi vil arbejde mod

at transformere forretningen gennem en robust systemunderstøttelse af forretningsprocesser for back-office applikationer og intuitive selvbetjeningsløsninger for front-office applikationer. Denne strategi skal gennem de næste to år danne grundlaget for, hvordan Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse ønsker at styrke det digitale grundlag.

Efter længere tids udfordringer med levering af serviceydelser på tjenestestederne indgik Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse den 24. juni 2021 en aftale med ISS om førtidigt ophør af partnerskabskontrakten. Der er i løbet af året blevet arbejdet med at igangsætte og udføre de nødvendige tiltag, der sikrer, at vi i det kommende år er klar til at overgå til den nye model for etablisementsdriften. I den forbindelse overdrages 735 fuldtidsmedarbejdere, og der forventes at blive ansat yderligere 160 nye medarbejdere, som skal bidrage til en hurtigere og mere fleksibel opgaveløsning inden for etablisementsdriftsområdet. For at kunne komme i mål med denne model har Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse i 2022 fået tildelt en ramme på 630 mio. kr. fordelt på henholdsvis løn- og driftsudgifter.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse varetager en rådgivende rolle inden for miljø, natur, klima og energiområderne for Forsvarsministeriets arealer. Vi samarbejder med de ansvarlige myndigheder for områderne, og derfor vurderer og monitorerer vi løbende forureninger som eksempelvis PFAS i drikkevand og på arealerne. PFAS er forbindelser, som ikke nedbrydes i naturen og som ophobes i fødekæderne, hvilket forvolder problemer for miljø og sundhed. PFAS har været anvendt til blandt andet brandbekæmpelse på eksempelvis flyvestationer, før disse stoffer blev reguleret i 2006 og sidenhen forbudt i 2011. Der har i løbet af 2021 været stort fokus på PFAS- og særligt PFOS-problematikken, da en række arealer kan være forurenede, fordi der har været anvendt brandslukningsskum. Derfor er regioner, kommuner og Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse ved at lave miljøundersøgelser for at få afdækket omfanget af PFAS forureninger med særlig fokus på brandøvelsespladser. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse ser med alvor på de samfundsmæssige problemstillinger, der i 2021 er rejst omkring sundhedsskadelige rester af uønskede stoffer (PFAS), og vil løbende forholde sig til de miljø- og sundhedsmæssige forhold i samarbejde med de relevante miljømyndigheder.

I mål og resultatplanen for 2021 er der opstillet 10 mål, som er udtryk for styrelsens strategiske og operationelle fokusområder i 2021. I den nedenstående tabel er det samlede resultat for året præsenteret.

Tabel 2.2.1. / Årets faglige resultater

Mål	Tilfredsstillende	Mindre tilfredsstillende
1.1 Styrkelse af kontrolmiljøet	X	
1.2 Stærk byggestyring – Færdigudvikling, implementering og anvendelse af BAP Manualen		X
1.3 Styring og opfølgning på bygge- og anlægsprojekter		X
1.4 Vedligeholdelse af bygninger	X	
1.5 Bygningsmassens baseline	X	
1.6 Styrkelse af cyber- og informationssikkerheden		X
2.1 Konsolidering af beredskabsplaner	X	
3.1 Nærhed til brugerne	X	
3.2 Budgetkonsolideringsmøder	X	
3.3 Forbedret leverancesikkerhed og brugeroplevelse på facility management-området		X
I alt	6	4

Det fremgår af tabel 2.2.1, at Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse vurderer seks ud af 10 mål som værende tilfredsstillende. Derfor vurderes der overordnet at være et tilfredsstillende resultat for året 2021,

hvor COVID-19 fortsat sætter sine spor og organisatoriske forandringer har betydet, at medarbejderne skulle forholde sig til nye processer og metoder. Trods disse udfordringer har styrelsen formået at arbejde målrettet med opfyldelsen af de fremsatte mål og har sikret fremdrift mod understøttelsen af styrelsens kerneopgaver og strategiske pejlemærker.

Tabel 2.2.2. / Årets resultat (mio.kr.)

	2021
Bevilling	2.335,7
Regnskab	2.563,5
Årets resultat	-227,8
Tidligere års overførte resultater	1.132,1
Overskud herefter til videreførelse	904,3

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse afsluttede året med et økonomisk resultat, som vurderes at være tilfredsstillende i forhold til de udførte opgaver. Af tabel 2.2.2. fremgår det, at det samlede overskud til videreførelse er på 904,3 mio. kr., hvoraf hovedparten er opsparing på anlægsbevillingen, der planlægges anvendt i 2022 og frem.

Nedenstående tabel 2.2.3. viser årets resultat fordelt på drifts- og anlægsbevillinger. Heraf fremgår det, at Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse havde et merforbrug på anlægsbevillingen og driftsbevillingen på henholdsvis 216,8 mio. kr. og 11 mio. kr. Afvigelsen på anlægsbevillingen henføres primært til en høj aktivitet på projekterne Faciliteter til F-35, Modernisering af Hærens Mandskabs- og Materiefaciliteter fase II samt mellemfinansiering af opkøb af ejendomme i forbindelse med støjkompensation ved Flyvestation Skrydstrup. Afvigelsen på driftsbevillingen primært kan henføres til omflytning af bevilling på tillægsbevillingslovforslaget, der skal sikre tilstrækkelig bevilling på de enkelte hovedkonti til at imødegå et eventuelt uforudset forbrug i slutningen af året. Omflytningen er sket som led i den almindelige rebudgettering, hvor der er tilført bevilling på hovedkontoen for egen virksomhed og fratrullet bevilling på hovedkontoen for etablisementsdrift og bygningsvedligeholdelse, idet der også er taget hensyn til opsparingen på kontiene primo året.

Tabel 2.2.3. / Økonomiske hovedtal (mio.kr.)

	Regnskab 2021		
Ordinære driftsindtægter (ekskl. bevillinger)	-181,4		
Ordinære driftsomkostninger	1.835,1		
- Heraf personaleomkostninger	316,5		
Andre driftsposter, netto	909,1		
Finansielle poster, netto	0,7		
Ekstraordinære poster, netto	0,0		
Årets resultat (ekskl. bevillinger)	2.563,5		
	Driftsbevilling		Anlægsbevilling
Indtægter	-186,1	Indtægter	-11,9
Udgifter	1.724,6	Udgifter	1.036,8
Årets nettoudgifter (ekskl. bevillinger)	1.538,5	Netto	1.025,0
Bevilling inkl. tillægsbevilling, netto	1.527,5	Bevilling, indtægter inkl. Tillægsbevilling	-62,6
		Bevilling, udgifter inkl. tillægsbevilling	870,8
Årets resultat	-11,0		-216,8
Til videreførelse	-227,8		

2.4. Målrapporteringens 1. del – skematisk oversigt

Tabel 2.4.1. / Skematisk oversigt over årets målopfyldelse

Mål: 1.1 Styrkelse af kontrolmiljøet	
Det er målet, at det økonomiske kontrolmiljø i Ejendomsstyrelsen konsolideres og videreudvikles med udgangspunkt i en risikovurdering for dermed at kunne imødegå væsentlige økonomiske risici for fejl. For at nå målet skal Ejendomsstyrelsen basere kontrolmiljøet på risici og ændringer samt løbende sikre en samlet skriftlig rapportering til Ejendomsstyrelsens øverste ledelse om status på kontrolmiljøet, herunder status på revisioner, finansiell controlling, interne kontroller, ledelseskontroller samt vurdering af risici og ændringer med konkrete anbefalinger til ledelsen. Derudover skal der sikres klare snitflader og processer for kontrolmiljøet, der understøtter de budgetansvarlige chefers arbejde med konsolidering af kontrolmiljøet. Dette arbejde foretages med udgangspunkt i en risikovurdering for de enkelte divisioners budgetområder. Ejendomsstyrelsen vil endvidere implementere de anvisninger, der kommer fra arbejdet med Styrket Økonomisk Kontrol for Indkøb (SØKI), som f.eks. SAP Access Control, rolleregler og funktionsroller. Opnåelsen af målet vurderes ud fra, om der er etableret en kvartalsvis skriftlig risiko- og ændringsvurdering i form af opdaterede dialogværktøjer pr. budgetområde med tilhørende aktionsplaner, samt at der er udarbejdet en kontrolmatrix for alle økonomiske delrammer med tilhørende kontroller, der klart definerer kontrolopgaven.	Målopfyldelse <i>Tilfredsstillende</i>
Aktiviteter og resultater: For at skabe overblik over og kunne vurdere kontrolmiljøet på tværs af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses forretning, er der, i tillæg til de allerede etablerede månedlige økonomimøder, som gennemført af det økonomiske partnerelement, fra juni 2021 gennemført forretningsmøder med afdelingerne i styrelsen. Forretningsmøderne afholdes som udgangspunkt månedvis med hver afdeling, men ud fra en risiko-/væsentlighedsvurdering er det besluttet, at afdelinger med få indkøb mv. har møder med en lavere frekvens. På forretningsmøderne medtages risici fra revisorer, finansiell controlling, kompenserende kontroller og kvartalsrapportering fra det økonomiske partnerelement mv. I forhold til at sikre en samlet skriftlig rapportering til Ejendomsstyrelsens øverste ledelse om status på kontrolmiljøet, konsolideres konklusioner og aktioner fra forretningsmøderne på divisionsniveau som en kvartalsvis skriftlig risiko- og ændringsvurdering pr. budgetområde med tilhørende aktionsplaner. Divisionscheferne orienterer Ejendomsstyrelsens øverste ledelse, såfremt den kvartalsvise rapportering giver anledning til bemærkninger. Endvidere rapporteres skriftligt kvartalsvist status på Ejendomsstyrelsens håndtering af åbne revisionspunkter til direktionen. Klare snitflader og processer for kontrolmiljøet sikres ved at der til forretningsmøderne er udarbejdet en dagsorden, hvoraf ansvaret for de enkelte kontroller fremgår. Når Styrket Økonomisk Kontrolmiljø For Indkøb (SØKI) har publiceret overordnede bestemmelser på kontrolområdet, vil Ejendomsstyrelsen justere denne proces og udgive egne bestemmelser om blandt andet afholdelse af forretningsmøder, hvor snitfladerne vil blive præciseret yderligere. Der har i 2021 været et fokus på udviklingen af kontrolmiljøet, som på baggrund af en faglig vurdering har undergået et skifte fra et rent økonomisk funderet kontrolmiljø til et mere helhedsorienteret kontrolmiljø med kompenserende kontroller og forretningsmøder.	

På den baggrund forelægger kontrolmatrixen ikke, da dens funktion med at sikre overblik over kontrolopgaven foreløbigt varetages i regi af forretningsmøderne. Det vurderes, at den etablerede praksis er tilstrækkelig til at opfylde målet. Nugældende praksis, herunder behovet for en egentlig kontrolmatrix, vil blive vurderet, når SØKI har udgivet overordnede bestemmelser på kontrolområdet.

Primo 2022 er økonomi- og forretningsmøderne blevet evalueret med henblik på at sikre en optimal proces og effekt af disse, så mødestrukturen og opfølgningen understøtter forretningen på bedste vis. Fra 2022 indføres således en fast samlet skriftligt rapportering fra forretningsmøderne til Ejendomsstyrelsens direktion.

Resultatet er på den baggrund tilfredsstillende.

Mål: 1.2 Stærk byggestyring – Færdigudvikling, implementering og anvendelse af BAP Manualen

Det er målet, at der i 2021 er sikret fuld implementering og anvendelse af BAP Manualen. BAP Manualen er Ejendomsstyrelsens styringsgrundlag for bygge- og anlægsprojekter og indeholder Ejendomsstyrelsens vejledninger, skabeloner og værktøjer til styring af bygge- og anlægsprojekter.

Målopfylde

Mindre tilfredsstillende

For at nå målet gennemføres i 2021 fase 2 af Forsvarsministeriets Interne Revisions gennemgang af BAP Manualen med fokus på implementeringsgrad og anvendelse. Desuden gennemføres i anden halvdel af året en intern audit på udvalgte områder af BAP Manualen eksempelvis totaløkonomi, økonomi- og risikostyring i forhold til implementering og resultatskabelse.

Vurderingen af målet vil ske på baggrund af resultatet af fase 2 af Forsvarsministeriets Interne Revisions gennemgang af BAP Manualen og resultater af den interne audit¹. Således vurderes det, om BAP Manualen samlet set kan anses for at være et implementeret og velfungerende styringsgrundlag.

Aktiviteter og resultater:

Efter en overordnet gennemgang af revision og intern audit af BAP (bygge- og anlægsprojekter) Manualen i løbet af 2020, samt en efterfølgende gennemgang af model for totaløkonomi og nye værktøjer til økonomistyring, har Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse fået tilsendt fra Forsvarsministeriets departement om, at BAP Manual arbejdet er så langt fremskredent mht. udvikling og implementering, at Rigsrevisionens kritik i al væsentlighed er adresseret og håndteret, hvorfor Forsvarsministeriet lukker åbentstående punkter i den halvårslige revisionskritikopfølgning.

Opdateringen af model for totaløkonomi- og økonomistyringsværktøjerne er afsluttet og er med til at styrke styringen af projekterne. Implementeringen i BAP Manualen og videreudvikling af værktøjerne sker i takt med den løbende indfasning og ibrugtagning.

Den interne audit i 2021 er i henhold til det justerede årshjul for BAP Manualen gennemført, og den viste ingen væsentlige proces-, system- eller kvalitetsmæssige mangler ved BAP Manualen. Den rejste derimod et par vigtige opmærksomhedspunkter omkring generel efterlevelse af årshjul og fokus på systematik omkring den løbende prioritering og implementering af de forbedringsforslag, der løbende identificeres.

Fase 2 af Forsvarets interne revisions gennemgang af BAP Manualen i 2021 affødte bl.a. forslag til forbedringspunkter i forbindelse med dokumentationen af efterlevelse af krav til journalisering, herunder manglende versions- og/eller fasestyring af dokumentation. Der er udarbejdet en håndteringsplan for alle punkterne, hvor de er prioriteret efter risiko og væsentlighed. De fleste af punkterne forventes håndteret i forbindelse med BAP Manualens endelige integration med Antura samt overgangen til kvalitetsledelsessystemet D4.

Ejendomsstyrelsen arbejder på den baggrund med at sikre den rette revisionsparathed samt evnen til at fremsøge de rette dokumenter jf. BAP Manualens procedurebeskrivelser hos de medarbejdere, der anvender BAP Manualen. Samtidig arbejdes der på baggrund af audit og revision på at reducere de dokumentationskrav, som BAP Manualen stiller, til det nødvendige omfang, idet BAP Manualen ifølge revisionen er blevet for omfangsrig, og styringsgrundlaget er blevet mindre overskueligt.

Både intern audit og fase 2 af den interne revision er gennemført i 2021 med visse kritikpunkter til implementering og anvendelse af BAP Manualen. Der er fortsat en række udviklingspunkter, herunder systemunderstøttelse, økonomistyring/totaløkonomi i BAP Manualen, dokumentation og uddannelse, der arbejdes videre med ud fra en risiko- og væsentlighedsbetragtning. Det forventes på denne baggrund, at Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse når en tilfredsstillende implementering af BAP manualen i 2022.

Resultatet er på den baggrund mindre tilfredsstillende.

Mål: 1.3 Styring og opfølgning på bygge- og anlægsprojekter

Det er målet at sikre pålidelige leverancer til Ejendomsstyrelsens kunder af de højest prioriterede bygge- og anlægsprojekter, de såkaldte A-projekter og projekter med et tiltrådt aktstykke.

Målopfylde

Mindre tilfredsstillende

For at nå målet skal Ejendomsstyrelsen sikre, at projekter gennemføres i henhold til det aftalte projektgrundlag herunder scope, tid og økonomi. På projektniveau følges projektet af en styregruppe, der løbende følger op på og sikrer, at projekterne udvikler sig tilfredsstillende i relation til scope, tid og økonomi. Hertil udarbejdes en samlet opfølgning i forbindelse med budgetkonsolideringsmødeprocessen, hvor der to gange årligt samles og udarbejdes en status inkl. eventuelle faglig afvigeforklaringer på tid, økonomi og scope for alle de relevante projekter.

Opnåelsen af målet vil blive vurderet ud fra, om tid og økonomi for minimum 80 pct. af A-projekter og projekter med et tiltrådt aktstykke gennemføres i henhold til et opdateret og godkendt projektgrundlag samt at disse følger BAP Manualen.

¹ Med intern audit menes der en intern undersøgelse/gennemgang af den eksisterende praksis.

Aktiviteter og resultater:

For at sikre gennemførelse af bygge- og anlægsprojekter bliver der ved den månedlige aktstykkeopfølgning fulgt op på tid, økonomi og scope på A-projekter og projekter med tiltrådt aktstykke. Opnåelsen af målet er vurderet ud fra trafiklyset i aktstykkeopfølgningen. Kriterierne i trafiklyset er:

Grøn: Ingen udfordringer.

Gul: Erkendt risiko for fordyrelse, forsinkelse eller væsentlig ændring, der i givet fald kræver forelæggelse for Finansudvalget.

Rød: Erkendt væsentlig afvigelse i pris, forsinkelse eller væsentlig ændring, der kræver forelæggelse for Finansudvalget.

Resultatet for årsrapportering er vurderet ud fra aktstykkeopfølgningen for december 2021. Det fremgår, at der samlet indgår 11 projekter i aktstykkeopfølgningen pr. december 2021, der fordeler sig som følger:

- Seks projekter er i grøn på tid, økonomi og scope.

- Fem projekter er i rød eller gul på enten økonomi, tid eller scope.

Det fremgår heraf, at seks ud af 11 projekter ved årsskiftet følger tid, økonomi og scope i det godkendte projektgrundlag. De resterende fem projekter er alle enten i proces med en tillægsbevilling, justering af scope eller en orientering af Finansudvalget om en forlænget tidsfrist. Resultatet for 2021 er derfor, at 55 pct. af projekterne gennemføres i henhold til det opdaterede, godkendte projektgrundlag. Dette er en nedgang på fire pct. fra 59 pct. i forhold til midtvejsrapporteringen for 2021.

Resultatet er på den baggrund mindre tilfredsstillende.

Mål: 1.4 Vedligeholdelse af bygninger

Det er målet at opretholde standarden af Forsvarsministeriets bygningsmasse via byggesyn. Ved at koble lov-mæssige byggesyn og prioritering af vedligeholdelsesopgaver sikrer Ejendomsstyrelsen, at bygningsmassen opretholdes til understøttelse af soldaters og øvrige brugeres opgaveløsning.

For at nå målet synes og registreres der 35 pct. af den samlede bygningsmasse i 2021. Byggesyn skal danne grundlag for prioriteringen af fremtidige vedligeholdelsesopgaver, hvorfor byggesynsrapporterne både vil blive brugt til konkret afdækning af bygningernes standarder og vil bidrage til udfærdigelse af langsigtede vedligeholdelsesplaner.

Opnåelsen af målet vil blive vurderet ud fra, om byggesynene har bidraget til en forbedret planlægning af vedligeholdelsesopgaver i rammen af budgetkonsolideringsmødeprocessen. Som en forudsætning herfor er der gennemført byggesyn af 35 pct. af den samlede bygningsmasse.

Målopfylde

Tilfredsstillende

Aktiviteter og resultater:

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er i løbet af 2021 kommet godt i gang med hjemtagelsen af bygningssyn. I de første måneder af 2021 var der primært fokus på at udvikle processer og værktøjer for fremtidige bygningssyn i tæt dialog med arbejdsgrupperne under forretningsudviklingsprojektet bygningsstamdata, som løbende stiller nye og flere krav til de data, der indsamles ved gennemgangen af de enkelte bygninger og anlæg.

Nogle af de største udfordringer med målopfylde har været begrænsede adgangsmuligheder på visse etableringer og visse bygninger grundet COVID-19 situationen i 2021.

Til trods for ovenstående udfordringer er der opnået en tilsynsprocent på 35,2 pct.

Dette er opnået ved at besøge 89 etableringer med et samlet areal for bygninger på 713.000 m². Der er gennemgået ca. 1800 bygninger og 1500 anlæg. I 2021 er der indkøbt droner til hjælp af syn af svært tilgængelige bygninger og specielt tage. Der er ligeledes store forventninger til anvendelsen af disse i 2022.

Desuden udvikles en applikation til smartphones til indsamling af synsdata. Denne vil øge overskueligheden ift. de data, som i dag findes i regneark. Applikationen bliver udviklet i samarbejde med projektet bygningsstamdata.

Resultatet anses for tilfredsstillende, da der er gennemført bygningssyn på 35 pct. af bygningsmassen, samt at der gennem projekt bygningsstamdata er udarbejdet en proces for anvendelse af disse som grundlag for vedligeholdelsesplanlægningen fremadrettet. Dette betyder, at data fra bygningssyn fremadrettet indgår i den strategiske planlægning, de forskellige rul af Kapacitetsplan Etablissement samt konsolidering af budgetterne.

Resultatet er på den baggrund tilfredsstillende.

Mål: 1.5 Bygningsmassens baseline	
Det er målet, at Ejendomsstyrelsen har en retvisende baseline for bygningsstamdata for Forsvarsministeriets bygningsmasse og anvendelsen af denne. Opdaterede registreringer af stamdata for bygningsmassen er et afgørende element for Ejendomsstyrelsens mulighed for fremtidig planlægning af både bygge- og anlægsprojekter, vedligeholdelsesprojekter samt styring og udbud af kommende driftsydelser. For at nå målet, skal der udarbejdes en liste over Ejendomsstyrelsens bygningsmasse samt registreres og opdateres bygningsstamdata for de væsentligste bygninger, som bl.a. identificeres med baggrund i listen. Denne liste skal indeholde oplysninger om bygningernes stamdata, link til tegningsmateriale og bygningens anvendelse. Herudover skal der udarbejdes faste procedurer og processer for opsamling og registrering af bygningsdata, til- og afgang af bygninger, ændringer af bygninger samt anvendelsen af disse. Ved opdatering og registrering af stamdata for bygningsmassen vil der være fokus på de 28 største etableringer, hvor der er etableringspartner-elementer, samt derudover de mest strategiske bygninger og bygningstyper. Opnåelsen af målet vil blive vurderet ud fra, om der er udarbejdet en liste over bygningsmassen, godkendte processer og procedurer for opsamling og registrering af bygninger, til- og afgang samt ændringer af bygningsmassen, og at disse er afstemt med øvrige relevante processer og manualer.	Målopfylde <i>Tilfredsstillende</i>
Aktiviteter og resultater: For at kunne forvalte og planlægge tilpasning af bygningsmassen i overensstemmelse ministerområdets behov stilles stamdata til rådighed for forretningen til understøttelse af drift- og vedligeholdelsesprocesser samt grundlag for analyser og rapporteringer. For at nå målet har fokus været på at bygningsstamdata i SAP Real Estate (DeMars RE) løbende opdateres, så grundlaget er retvisende, når der er behov for at se en liste over den samlede bygningsmasse. Processerne for den digitale aflevering er blevet genbesøgt og kvalitetssikret i 2021, herunder henvisning i manualer til håndtering af stamdata. Dette sikrer, at stamdata ajourføres i henhold til gældende procedurer, når der sker ændringer i de juridiske adkomstforhold til bygningen (eje/leje) eller bygningens konstruktion og indretning (ombygning). Effekten af den løbende ajourføring af bygningsstamdata i SAP Real Estate er, at bygningsmassen kan gøres til genstand for afrapportering i forsvars ERP system DeMars. Listen er interaktiv og indeholder links til udførlige stamdata på den enkelte bygning, herunder også en henvisning til tegningsmaterialet i byggeteknisk arkiv. Listen giver mulighed for at udvælge specifikke bygningstyper til brug for strategiske analyser, herunder også gyldighedsperioder til angivelse af til- og afgang i bygningsmassen. Der kan endvidere trækkes en liste på de 28 største etableringer eller den etableringspartnerstruktur, der blev etableret i 2021. Resultatet er på den baggrund tilfredsstillende.	

Mål: 1.6 Styrkelse af cyber- og informationssikkerheden	
Det er målet, at vi styrker cyber- og informationssikkerhedstilstanden i Ejendomsstyrelsen. For at nå målet vil vi fortsætte arbejdet med: - Risikostyring, hvor vi med planlagte mellemrum gennemfører en vurdering af informationssikkerhedsrisici og implementerer planer til håndtering af disse. - Leverandørstyring, hvor vi sikrer, at outsourcete processer fastlægges og styres, for at have tillid til at de udføres som planlagt. - Beredskabsplaner, hvor vi i beredskabsplanlægningen tager afsæt i at understøtte retablering af normal drift, eller på hurtig genetablering til et lavere, men acceptabelt driftsniveau og begrænsning af følgevirkninger af en hændelse, fx ved brug af planer for nøddrift. Opnåelsen af målet vil blive vurderet ud fra, om Ejendomsstyrelsen i 2021 i forhold til cyber- og informationssikkerhed har identificeret og risikovurderet alle forretningskritiske processer, har stillet cyber- og informationssikkerhedskrav til de øvrige styrelser i koncernen, der leverer service til disse processer, og der foreligger en ledelsesgodkendt beredskabsplan, der sikrer, at de forretningskritiske processer kan videreføres.	Målopfylde <i>Mindre tilfredsstillende</i>
Aktiviteter og resultater: Partnerenhed for cyber- og Informationssikkerhed ved Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har i 2021 faciliteret risikovurderinger af alle forretningskritiske processer, der er identificeret af styrelsens divisionschefer. Efterfølgende er der i samarbejde med afdelings- og sektionschefer udarbejdet risikovurderinger for underliggende processer og udarbejdet en samlet risikohåndteringsplan. Effekten af dette arbejde er, at trusler og risici løbende identificeres og minimeres for de forretningskritiske processer. Partnerenheden for cyber- og informationssikkerhed har i 2021 påbegyndt arbejdet med at stille relevante cyber- og informationssikkerhedskrav til de øvrige styrelser i koncernen. Fremdriften har været begrænset af udfordringer omkring IT-governance, og Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er dermed ikke nået i mål med opgaven. Der er dog implementeret en struktureret håndtering af kravstillelse fra interne kunder ved projektindmelding, således at projekter håndteres efter relevant klassificeringsgrad. Sikkerhedsafdelingen har varetaget den overordnede revision af styrelsens beredskabsplan, som blev ledelsesgodkendt i december 2021. Partnerenheden for cyber- og informationssikkerhed har ultimo 2021 leveret input til beredskabsplanen, for at sikre fortsat drift i forhold til informationssikkerheds- og GDPR-hændelser. Resultatet er på den baggrund mindre tilfredsstillende.	

Mål: 2.1 Konsolidering af beredskabsplaner

Det er målet at styrke Ejendomsstyrelsens krisestyringskapacitet, så styrelsen i en krisesituation, herunder i forhold til den nationale forsvarsplanlægning, kan tilpasse sin ledelse, drift og ydelser til den givne situation.

Målopfylde

Tilfredsstillende

For at nå målet ensrettes og opdateres styrelsens beredskabsplaner. Disse samles i én plan med underplaner for håndtering af nationale og internationale kriser. Ved afholdelse af én årlig øvelse, som inddrager den nye decentrale struktur, sikres det, at ledere og medarbejdere er bekendt med planens indhold og handler i overensstemmelse med planens processer og retningslinjer. Der uddrages læringspunkter fra øvelsen, hvorefter aktionspunkter implementeres.

Opnåelsen af målet vil blive vurderet ud fra, om der er udarbejdet én samlet beredskabsplan med underplaner, som kan håndtere Ejendomsstyrelsens bidrag til håndtering af nationale og internationale kriser, om der er gennemført én krisestyringsøvelse i 2021 og om læringspunkterne er implementeret ved rettelser eller tilføjelser til beredskabsplanen.

Aktiviteter og resultater:

For at nå målet er der udarbejdet én samlet beredskabsplan. Beredskabsplanen er afprøvet under en intern øvelse den 9. december 2021 for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses operationsrum, da Forsvarskommandoens øvelse OPPORTUNE JOURNEY 21 blev aflyst. Læringspunkter fra øvelsen er blevet indarbejdet i beredskabsplanen. Beredskabsplanen gør det muligt at gennemføre støtte til operationer i døgndrift i en længere periode, hvis der foretages prioritering af styrelsens samlede opgaveportefølje. Der er endvidere udarbejdet en plan for den fremadrettede udvikling af beredskabsplanen.

Beredskabsplanens blivende bestemmelser er journaliseret i WorkZone og publiceret på Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses hjemmeside på FIIN. Alle chefer og ledere ved Ejendomsstyrelsen er orienteret om den opdaterede plan.

Resultatet er på den baggrund tilfredsstillende.

Mål: 3.1 Nærhed til brugerne

Det er målet at videreudvikle tæt kontakt til brugere og yderligere indsigt i deres behov for derved at kunne planlægge, prioritere og levere de ønskede serviceydelser til tiden.

Målopfylde

Tilfredsstillende

For at nå målet planlægges driften af tjenestestederne i samarbejde med brugerne. Den lokale tjenestestedschef inddrages i planlægningen og får således indflydelse på og medansvar for prioriteringen af de lokale ydelser. Der er fra den 1. januar 2021 etableret etableringspartnerskaber på de 28 største tjenestesteder for at opnå nærhed til brugerne og derved at kunne imødekomme de lokale behov og ønsker på bedst mulig vis. Brugernes generelle behov fastholdes i en årlig driftsplan for det enkelte tjenested.

Opnåelsen af målet vil blive vurderet ud fra, om udarbejdede planer for lokale behov på de 28 største tjenestesteder følges og justeres løbende i samarbejde med den lokale tjenestestedschef.

Aktiviteter og resultater:

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har i 2021 etableret og implementeret en decentral struktur, hvor der på de 28 største tjenestestedssteder er oprettet etableringspartnerskaber. Dette giver en væsentlig øget nærhed til brugerne sammenlignet med de hidtidige syv distrikter. Etableringspartnerskaberne sikrer et decentralt tæt samarbejde med tjenestestedscheferne, hvilket skaber øget nærhed, mindre bureaukrati og øget lokal indflydelse, da beslutninger træffes på et oplyst grundlag tættest på brugerne.

Der er herudover etableret processer for indmeldelse af opgaver på lokalt niveau og faste koordinationsmøder med lokale interessenter, som sikrer koordination og iværksættelse af prioriterede serviceleverancer. Der er implementeret forbedrede økonomiske dashboards i andet halvår, hvilket har sikret en forbedret lokal dialog omkring prioritering af nødvendige serviceleverancer. Initiativet har bidraget til at sikre mindre bureaukrati og øget lokal indflydelse.

Ligeledes er der tilført flere midler ad flere omgange til de decentrale budgetter for at opretholde nødvendige COVID-19 tiltag i henhold til gældende retningslinjer samt imødegå flere af de nødvendige behov for simpelt vedligehold af bygninger og teknik.

Med baggrund i aftalen om det hurtige ophør af facility management-kontrakten, er det aftalt, at ISS skal bidrage til udarbejdelse af driftsplaner for de 28 etableringspartnerskaber forud for den successive hjemtagning af serviceområderne i 1. halvår 2022. Tjenestestedscheferne inddrages i udarbejdelse af de fremtidige driftsplaner, herunder prioritering og fastsættelse af serviceleverancer på det enkelte tjenested.

Resultatet er på den baggrund tilfredsstillende.

Mål: 3.2 Budgetkonsolideringsmøder	
Det er målet at implementere en udvidet budgetkonsoliderings-mødeproces og porteføljestyring i 2021 på både vedligeholdelses- og bygge- og anlægsområdet. Den udvidede proces kobler fremadrettet økonomi, projekter og kunde sammen i én prioriteringsproces. Herved sikres det, at prioriteringen af Ejendomsstyrelsens produktionskapacitet er afstemt med budget og behovene på tværs af hele koncernen. For at nå målet skal Ejendomsstyrelsen i forbindelse med etableringen af den nye organisation implementere et Porteføljeelement. Porteføljeelementet skal udarbejde en proces, der definerer formål og mål med porteføljestyringen og budgetkonsolideringsmøderne. Formålet er ligeledes, at der kan udarbejdes flerårige budgetter og prognoser, så der dermed kan skabes det nødvendige overblik, status og beslutningsgrundlag på hele porteføljen, som input til budgetkonsolideringsmøderne. Opnåelsen af målet vil blive vurderet ud fra, om budgetkonsolideringsmøderne afholdes, evalueres og justeres løbende i 2021. Desuden vil opnåelsen af målet blive vurderet på, om der samtidig sikres en bedre balance mellem produktionskapacitet og opgaveporteføljen, samt om budgetkonsolideringsmødeprocessen og porteføljestyringen skaber bedre prognoser i flerårene på hhv. vedligeholdelses- og driftsrammen, således den strukturelle ubalance ikke øges.	Målopfylde <i>Tilfredsstillende</i>
Aktiviteter og resultater: Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse gennemførte i første halvår det første fase af processen for budgetkonsolideringsmøder (BKM). Det konsoliderede planlægningsgrundlag blev præsenteret for koncernen af chefen for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelsen ved det afsluttende BKM-møde for BKM 1 og fremsendt til alle de relevante myndigheder. Der var kun positive tilbagemeldinger fra styrelsens kunder i forbindelse med processen og den gennemsigtighed, der er opnået omkring plangrundlagene og prioriteringerne for henholdsvis bygge- og anlægsprojekt og bygge- og vedligeholdelsesprojekt porteføljen. Der blev gennemført en "lessons identified, lessons learned" proces med alle involverede aktører med henblik på at justere og optimere processen. Dette har resulteret i, at alle kunder har optimale muligheder for at kunne indmelde behov og efterfølgende prioritere i forhold til det samlede plangrundlag. Der er i forbindelse med udviklingen af BKM-processen udarbejdet en ny indmeldingsportal til kunderne, hvor de på lige fod kan indmelde deres behov efter faste datapunkter, således at processen med at indsamle data og behov fra kunder og brugere er bedre systemunderstøttet og er med til at sikre balance mellem de projekter, der optages i porteføljen. På baggrund af erfaringerne med BKM 1 og "lessons identified, lessons learned" processen blev det tydeligt, at det ikke gav merværdi at gennemføre BKM 2 i efteråret 2021, da Ejendomsstyrelsens produktionskapacitet til fulde var udnyttet efter BKM 1, hvorfor BKM 2 i 2021 blev aflyst. Resultatet er på den baggrund tilfredsstillende	

Mål: 3.3 Forbedret leverancesikkerhed og brugeroplevelse på facility management-området	
Det er målet at opnå leverancesikre og tilfredsstillende facility management-ydelser til gavn for kunder og brugere på tjenestestederne. For at nå målet leveres de facility management-ydelser, som brugerne har behov for til aftalt tid og kvalitet. Den nye decentrale struktur med etableringspartnernelementer på de 28 største tjenestestede skal bidrage til, at der er et lokalt og dagligt fokus på brugerne behov igennem et nært samarbejde med tjenestestedscheferne. Ved årligt at lave en rundspørge til tjenestestedscheferne om deres oplevede leverancesikkerhed og brugertilfredshed inddrages brugere og kunder decentralt for at opnå en målrettet forbedring af leverancerne og brugertilfredsheden. Dette opnås blandt andet via decentrale koordinations- og prioriteringsmøder op til 12 gange årligt mellem den lokale tjenestestedchef og Ejendomsstyrelsens etableringsleder. Opnåelsen af målet vil blive vurderet ud fra evnen til at forbedre leverancesikkerheden og opnå brugertilfredshed for facility management-ydelser. Leverancesikkerhed og brugertilfredsheden opgøres på basis af rundspørge hos 28 tjenestestedschefer i 2021.	Målopfylde <i>Mindre tilfredsstillende</i>
Aktiviteter og resultater: Arbejdet med forbedring af leverancesikkerheden og opnåelse af en acceptabel brugertilfredshed pågår på flere niveauer i Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse. Kernen i realiseringen af dette er samarbejdet mellem tjenestestedschefer og etableringspartnernelementet, hvor der er løbende dialog og prioritering af serviceleverancer. For at opnå større forståelse for, hvordan styrelsen kan understøtte etableringerne i forhold til facility management-leverancer, er der udpeget faste kontaktpersoner (POC) for etableringerne. Dette har bidraget til en mere nuanceret prioritering af ydelser på tværs af tjenestestedet. Herigennem er der også skabt større involvering af brugerne og etableringernes kontaktpersoner i forhold til den fysiske varemottagelse og eskortering. Herudover er der centralt i Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse daglige koordinationsmøder mellem facility management-leverandøren og styrelsen på chefniveau for at sikre et kontinuerligt fokus på leverancer og prioritering af behov. Dette foregår i et såkaldt "operationsrum", der er etableret for at fastholde og sikre den nødvendige leverancesikkerhed og derigennem opnå brugertilfredshed. Der er i henholdsvis juni og december 2021 gennemført relationsmøder med de 28 tjenestestedschefer med henblik på blandt andet en evaluering af den oplevede leverancesikkerhed og brugertilfredshed. Herudover inddrages tjenestestedscheferne i den kommende hjemtagning af facility management og udbygning af de eksisterende partnernelementer. Der opleves fortsat stor opbakning til og tilfredshed med partnernelementerne, idet der er en bedre adgang, større agilitet samt øget lokal indflydelse på beslutning og prioritering af facility management-leverancer. Tilbagemeldingerne fra tjenestestedschefer og partnernelementer har dog vist stor variation i serviceleverancerne på tjenestestederne. Endvidere har serviceniveauet ikke i tilstrækkelig grad understøttet operative opgaver og uddannelsesaktiviteter, særligt inden for kantine- og rengøringsområdet samt teknisk installationer. Sidstnævnte er særligt kommet til udtryk på de mindre etableringer, hvor leverandøren ikke har prioriteret den nødvendige produktionskapacitet. Resultatet er på den baggrund mindre tilfredsstillende.	

2.4. Målrapporteringens 2. del – uddybende analyser og vurderinger

Med udgangspunkt i årets resultat har Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse udvalgt to mål til uddybende analyse.

Mål: 1.3 Styring og opfølgning på bygge- og anlægsprojekter

Ved tre af de fem projekter med status i rød eller gul er der blevet fremlagt materiale for Finansudvalget inden udgangen af 2021. Ved fremsendelse af materiale til Finansudvalget returnerede de med uddybende spørgsmål, hvorfor det ikke har været muligt at bringe disse tre projekter i grøn inden årets udgang. Ejendomsstyrelsen er i gang med at besvare disse spørgsmål. Det drejer som om følgende projekter:

- F35 byggemodning.
- Restaurering af Lakajgården.
- Helhedsplan Korsør.

Samlet set anses resultatet som mindre tilfredsstillende.

Aktstykkegrænsen er pr. april 2021 hævet til 70 mio. kr., hvorfor der forventes færre aktstykkeanmodninger i fremtiden. Derudover arbejdes der på en model, hvor der søges aktstykke senere i processen, hvorved behov og eksterne krav mv. er langt mere konsoliderede, og risikoen for udfald på økonomi, tid og scope som følge heraf vil være mindre.

Mål: 3.3 Forbedret leverancesikkerhed og brugeroplevelse på facility management-området

Der ses en række centrale årsager til, at målet samlet vurderes som mindre tilfredsstillende. Den primære årsag til manglende målopfyldelse er, at der ikke er sikret leverancesikkerhed, hvilket har haft en negativ indflydelse på uddannelsesproduktionen (uddannelsesaktiviteter). Det er særligt kommet til udtryk på kantineområdet. Leverandørens kapacitetstilpasninger har afstedkommet, at der ikke kunne leveres forplejning i forhold til brugernes behov, typisk måltiderne om aftenen og i weekender.

Herudover ses der ikke at være sammenhæng mellem kvalitet og pris for de tilbudte løsninger. Det har betydet, at myndighederne har måtte finde alternativer til forplejning eller har flyttet aktiviteter og arrangementer til eksterne kursusfaciliteter. Endvidere har leverandøren i perioden ikke haft den nødvendige produktionskapacitet på flere serviceområder i henhold til facility management-kontrakten. Dette gør sig gældende særligt for bygninger og teknik, hvilket har medført ekstraordinær lang leveringstid eller manglende udførsel af planlagte driftsopgaver.

I 2021 er denne udvikling endvidere forstærket af, at det i Region Sjælland og især i hovedstadsområdet, har vist sig vanskeligt at entrere med eksterne underleverandører. Det har i flere situationer medført enten driftsforstyrrelser eller behov for iværksættelse af ekstraordinære tiltag af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse. Dette er eksempelvis gennemført i 2021 ved gennemgang af udvalgte varmforsyningsanlæg og ventilations- og køleanlæg. Det har været nødvendigt for at opretholde driften og dermed evnen til at gennemføre planlagte aktiviteter. Forholdet har været udtalt i Storkøbenhavn samt etableringer i yderområderne.

Arbejdet med forbedring af leverancesikkerheden og brugeroplevelsen på facility management-området er foregået på flere niveauer i 2021, hvor især samarbejdet mellem tjenestedscheferne og Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses etablissemenspartnerelementer har resulteret i en lokal dialog og prioritering af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses ydelser.

For at sikre yderligere forbedringer af leverancesikkerheden og brugeroplevelsen på facility management-området har Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse valgt at hjemtage opgaverne på området fra den nuværende leverandør i løbet af 2022.

2.5. Forventninger til det kommende år

Bygnings- og vedligeholdelsesprojekter

På bygge- og anlægs- samt vedligeholdelsesområdet har det været et travlt år, hvor der er brugt henholdsvis 930 mio. kr. på bygge- og anlægsprojekter og 145 mio. kr. på bygningsvedligeholdelsesprojekter.

Der er i 2021 afsluttet flere projekter og nået vigtige milepæle, og derved har Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse medvirket til stor tilfredshed ved vores kunder og brugere. Blandt andet for projekter som Modernisering af Hærens Materiel- og Mandskabsfaciliteter og F-35 Campus Skrydstrup, hvor vi har nået vigtige milepæle såsom grundstensnedlæggelse for F-35 Campus Skrydstrup. Derfor er forventningerne til det kommende år, at vi fortsat vil bruge mange ressourcer på at sikre både funktionelle og bæredygtige bygge- og anlægsprojekter til ministerområdet.

I det kommende år ser vi frem til eksekvering af projekter i rammen af Helhedsplan Svanemøllen. Dette er et komplekst arbejde med et stort omfang, der tangerer F-35 og Modernisering af Hærens Materiel- og Mandskabsfaciliteter. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har derfor valgt at tilgå opgaven med et fast projektteam, da dette, efter vores erfaringer, har vist at være yderst effektivt på bl.a. F-35 og MHMM. Denne model sikrer, at vi endnu engang kan bringe store og komplekse projekter i hus.

Et andet projekt vi ser frem til med store forventninger, er klargøringen af Lautrupbjerg 10. Dette projekt kan vise sig at være udgangspunktet for, hvordan Forsvarsministeriets område i fremtiden tænker indretning af kontorfaciliteter og samler funktioner på færre faciliteter. Vi behandler spørgsmål såsom, om der nødvendigvis skal være et skrivebord til alle medarbejdere i fremtiden, og i så fald, hvordan vi kan tilpasse en bygning, så dette imødekommes bedst muligt. Komplexiteten ligger ikke i selve byggeriet, men derimod i at få erfaringer og holdninger til at mødes.

Inden for bygningsvedligeholdelsesområdet vil der i det kommende år være fokus på udarbejdelse og implementering af den nye vedligeholdelsesmanual, der i større grad skal sikre, at vi optimerer forretningsområdet for vedligeholdelsesprojekter.

Forretningsudvikling

I det kommende år vil en styrkelse af organisationens innovative evne spille en central rolle for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse. Med 10 nytiltrådte forretningskonsulenter fokuseres der blandt andet på arbejdet med programmet for digitalisering, hvor der i den forbindelse arbejdes med at sikre den nødvendige systemunderstøttelse for driften. Yderligere arbejdes der med initiativer, der styrker det strategiske planlægnings- og beslutningsgrundlag, så Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse i fremtiden bliver en velsmurt maskine. Dette skal fremadrettet sikre både større kvalitet i og effekt af opgaveløsningen af vores kerneopgaver.

For at sikre, at Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har den størst mulige grad af styring, blev der i 2021 igangsat porteføljestyringskomitémøder på tværs af porteføljerne for bygge- og anlægsprojekter, bygningsvedligeholdelsesprojekter og forretningsudviklingsprojekter. Disse møder giver Ejendomsstyrelsen mulighed for en højere grad af intern, tværgående prioritering, der sikrer, at der er de nødvendige ressourcer til at gennemføre projekter, så vi er i stand til at holde det, vi lover.

Etablisementsdrift

På området for etablisementsdrift ser Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse frem til at igangsætte den nye model. Hjemtagelsen sker i tre faser, hvor de forskellige serviceområder vil overgå til Ejendomsstyrelsens ansvar. I denne forbindelse hjemtages også systemunderstøttelse og data på etablisementsdriftsområdet efter flere års udlicitering ved ekstern leverandør. Den nye model skal gennem øget anvendelse af interne udførende medarbejdere sikre en større fleksibilitet og eksekveringskraft til de mange tusinde mindre driftsopgaver, og samtidig sikre en bedre brugerfokuseret leverance på kantine og rengøring, så servicen på tjenestestederne forbedres vi derved sikrer en større brugertilfredshed.

Miljø og energi

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse øger sit fokus på klimaudfordringerne i 2021. Den grønne handleplan sætter fokus på at nedbringe CO₂-aftrykket for Forsvarsministeriets område. Klimaindsatsen skal dog gå hånd i hånd med det operative hensyn. Styrelsen skal, i året der kommer, bidrage med en model for renovering af bygningsmassen med henblik på energioptimering og bæredygtighed. Når vi bygger nyt, tager vi stilling til driftsomkostninger igennem totalomkostningsberegninger, så driftsomkostningerne minimeres. På naturområdet igangsættes skovrejsning og mulighed for at naturen kan udvikle sig under hensyntagen til det operative virke. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse vil fortsat være ansvarlige i forhold til miljøet, og derfor vil forureningssager fortsat have stor bevågenhed. Vi vil fortsætte med at monitorere og risikovurdere i samarbejde med relevante myndigheder.

3. Regnskab

3.1. Anvendt regnskabspraksis

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er regnskabsmæssigt ikke en selvstændig virksomhed, der skal aflægge selvstændig årsrapport. Regnskabet for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er således indeholdt i regnskabet for virksomheden med CVR-nr. 16 28 71 80. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses aktiver og passiver indeholdes derfor i én samlet balance for virksomheden med CVR-nr. 16 28 71 80 og afrapporteres i den samlede årsrapport for denne virksomhed, der omfatter følgende styrelser: Forsvarskommandoen, Hjemmeværnskommandoen, Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, Forsvarsministeriets Personalestyrelse, Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse og Forsvarsministeriets Regnskabsstyrelse.

Regnskabet i denne årsberetning består alene af et udgiftsbaseret driftsregnskab og tilhørende noter og skal derfor ses som et uddrag af det samlede regnskab for virksomheden med CVR-nr. 16 28 71 80. I forhold til opgørelsen af generelle fællesomkostninger henvises der til den for styrelsen gældende regnskabsinstruks. Regnskabet omfatter alene de hovedkonti, som Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er ansvarlig for, jf. ledelsespåtegningen.

Regnskabet for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er udarbejdet i overensstemmelse med statens udgiftsbaserede regnskabsprincipper, idet alle bevillinger er udgiftsbaserede, samt de nærmere retningslinjer herfor i regnskabsbekendtgørelsen, finansloven og Finansministeriets Økonomisk Administrative Vejledning (ØAV). De nævnte principper fraviges dog på et enkelt område, idet forskudsbetalinger til leverandører vedrørende levering af materiel mv. på flerårige kontrakter indregnes og udgiftsføres i bevillingsregnskabet på betalingstidspunktet i henhold til tekstanmærkning på finansloven. Den ved udarbejdelsen af regnskabet anvendte regnskabspraksis, herunder afvigelsen fra gældende regler, svarer til den praksis, der er anvendt ved udarbejdelsen af regnskabet for virksomheden med CVR-nr. 16 28 71 80. For nærmere beskrivelse af den anvendte regnskabspraksis henvises derfor til beskrivelsen af anvendt regnskabspraksis i årsrapporten for 2021 for virksomheden med CVR-nr. 16 28 71 80.

3.7. Bevillingsregnskab

Tabel 3.2.1 viser driftsregnskabet for 2021 for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse opdelt på hovedkonti. Af tabellen fremgår det, at Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse havde et mindreforbrug på hovedkontiene § 12.14.01 og § 12.14.05 på henholdsvis 6,7 mio. kr. og 20,8 mio. kr. samt et merforbrug på 38,5 mio. kr. på hovedkontoen § 12.14.02. Afvigelserne på hovedkontiene forklares i det efterfølgende.

Tabel 3.7.1. / Bevillingsregnskab for finanslovskonti på driftsbevillingen (mio.kr.)

§ 12.14.01 Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse	Regnskab 2020	Budget 2021²	Regnskab 2021	Afvigelse	Budget 2022³
Udgifter	275,4	327,0	320,3	6,7	621,9
Indtægter	-0,2	-1,6	-1,6	0,0	-1,6
Resultat, brutto	275,1	325,4	318,7	6,7	620,3
Bevilling, netto	266,2	325,4	325,4	0,0	620,3
Resultat, netto	-8,9	0,0	6,7	-6,7	0,0
§ 12.14.02 Etablissemmentsdrift og bygningsvedligeholdelse	Regnskab 2020	Budget 2021	Regnskab 2021	Afvigelse	Budget 2022
Udgifter	1.338,4	1.344,2	1.399,0	-54,8	1.336,5
Indtægter	-157,6	-168,2	-184,5	16,3	-198,0
Resultat, brutto	1.180,8	1.176,0	1.214,5	-38,5	1.138,5
Bevilling, netto	1.146,8	1.176,0	1.176,0	0,0	1.138,5
Resultat, netto	-34,0	0,0	-38,5	38,5	0,0
§ 12.14.05 Oprydning efter tidligere amerikansk militær tilstedeværelse i Grønland	Regnskab 2020	Budget 2021	Regnskab 2021	Afvigelse	Budget 2022
Udgifter	12,7	26,1	5,3	20,8	38,0
Indtægter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat, brutto	12,7	26,1	5,3	20,8	38,0
Bevilling, netto	19,0	26,1	26,1	0,0	38,0
Resultat, netto	6,3	0,0	20,8	-20,8	0,0

På driftsbevillingen § 12.14.01. er der et mindreforbrug på 6,7 mio. kr., som primært skyldes omflytning af bevilling på tillægsbevillingslovforslaget, der skal sikre tilstrækkelig bevilling på de enkelte hovedkonti til at imødegå et eventuelt uforudset forbrug i slutningen af året. Omflytningen er sket som led i den almindelige rebudgettering, hvor kontoen er tilført bevilling, idet der også er taget hensyn til opsparingen på hovedkontoen primo året.

² Budget 2021 er finanslov og tillægsbevilling.

³ Budget 2022 er gældende grundbudget som indtastet i SKS og indrapporteret til Finansministeriet.

Der er for Funktionel virksomhed, § 12.14.02., samlet set et merforbrug på 38,5 mio. kr., som er afvigelsen mellem årets resultat og bevillingen. Heraf kan 29,4 mio. kr. henføres til omflytning af bevilling på tillægsbevillingslovforslaget, der skal sikre tilstrækkelig bevilling på de enkelte hovedkonti til at imødegå et eventuelt uforudset forbrug i slutningen af året. Omflytningen er sket som led i den almindelige rebudgettering, hvor kontoen er fratrasket bevilling, idet der også er taget hensyn til opsparingen på hovedkontoen primo året. Det øvrige merforbrug på 9,1 mio. kr. vedrører Facility Management-aftalen med ISS, primært grundet større behov for vedligehold på det tekniske område. Dertil kommer et merforbrug til snerydning og brug af radarvagter.

På driftsbevillingen § 12.14.05. er der et mindreforbrug på 20,8 mio. kr. Mindreforbruget skyldes, i lighed med tidligere år, at der er tale om en opgave, hvor det er vanskeligt at detailplanlægge og forudsige implementeringen af opgaverne såvel som afløb af midlerne grundet ofte ukendte og ufremkommelige områder, hvor sæsonen for tilgængelighed er kort. Endvidere sker afregninger for projekterne periodevis op til et år efter opgaveløsningen.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har på anlægsbevillingen § 12.14.03 et merforbrug på 229,2 mio. kr. og et mindreforbrug på 12,4 mio. kr. på bevillingen § 12.29.15, som det fremgår af nedenstående tabel 3.2.2, der viser anlægsregnskabet for 2021 for styrelsen opdelt på hovedkonti. Afvigelserne forklares i det efterfølgende.

Tabel 3.7.2. / Bevillingsregnskab for finanslovskonti på anlægsbevillingen (mio. kr.) ⁴

§ 12.14.03 Bygge- og anlægsarbejder	Regnskab 2020	Budget 2021⁵	Regnskab 2021	Afvigelse	Budget 2022⁶
Udgifter	416,2	795,7	1.024,9	-229,2	753,6
Indtægter	-92,8	-0,2	-0,2	0,0	0,0
Resultat, brutto	416,2	795,7	1.024,9	-229,2	753,6
Bevilling, netto	675,6	795,7	795,7	0,0	753,6
Resultat, netto	259,4	0,0	-229,2	229,2	0,0
§12.14.04 Provenu ved afhændelse af ejendomme	Regnskab 2020	Budget 2021	Regnskab 2021	Afvigelse	Budget 2022
Udgifter	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Indtægter	-0,1	-50,7	-50,7	0,0	-27,7
Resultat, brutto	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Bevilling, netto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat, netto	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
§12.29.15 Nationalt NATO- investeringsprogram	Regnskab 2020	Budget 2021	Regnskab 2021	Afvigelse	Budget 2022
Udgifter	9,8	12,5	0,1	12,4	12,90
Indtægter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat, brutto	9,8	12,5	0,1	12,4	12,9
Bevilling, netto	0,0	12,5	12,5	0,0	12,9
Resultat, netto	-9,8	0,0	12,4	-12,4	0,0

På Bygge- og anlægsbevillingen, § 12.14.03, har der i forhold til udgiftsbevillingen i 2021 været et merforbrug på 229,2 mio. kr., hvilket reducerer det akkumulerede resultat ultimo 2021 til 510,8 mio.kr. Afvigelsen skyldes primært en høj aktivitet på projekterne: Faciliteter til F-35, Modernisering af Hærens Mandskabs- og Materiefaciliteter fase II samt mellemfinansiering af opkøb af ejendomme i forbindelse med støjkompensation ved Flyvestation Skrydstrup.

I 2021 blev 15 projekter afsluttet og ibrugtaget af Forsvaret, samt 49 projekter fortsætter til 2022. Af større afsluttede projekter, som blev færdig i 2021, kan følgende fremhæves: Forebyggende foranstaltninger til Kastellet, to garager i Skive i forbindelse med projekterne Modernisering af Hærens Materiel- og Mandskabsfaciliteter fase II og Louisegård på Haderslev Kaserne.

⁴ Anlægsbevillinger er bruttobevillinger, hvorfor indtægter ikke påvirker årets resultat.

⁵ Budget 2021 er finanslov og tillægsbevilling.

⁶ Budget 2022 er gældende grundbudget som indtastet i SKS og indrapporteret til Finansministeriet.

For provenu ved afhændelse af ejendomme, § 12.14.04, svarer indtægtsbevillingen til det realiserede provenu fra de ejendomme, der er afhændet i 2021. Provenuet er primært på baggrund af videresalg af ejendomme, som er opkøbt i forbindelse med støjkompensationsordningen ved Flyvestation Skrydstrup.

Tabel 3.7.3. / Regnskabs- og budgetspecifikation (mio.kr.)

§12.14.01 §12.14.02 §12.14.05	Regnskab 2021	Budget 2022 ⁷
Nettoudgift	1.538,5	1.796,8
Udgift		
16. Husleje, leje af arealer, leasing	108,2	0,0
17. Internt statsligt køb af varer og tjenester	1,1	0,0
18. Lønninger / personaleomkostninger	316,5	589,6
19. Fradrag for anlægsløn	0,0	0,0
22. Andre ordinære driftsomkostninger	1.296,0	1.406,8
26. Finansielle omkostninger	0,7	0,0
43. Interne statslige overførselsudgifter	0,0	0,0
44. Tilskud til personer	0,0	0,0
51. Materielle anlægsaktiver	1,9	0,0
60. Varebeholdninger	0,2	0,0
Indtægt		
11. Salg af varer	-177,2	-199,6
12. Internt statsligt salg af varer og tjenester	-4,3	0,0
21. Andre driftsindtægter	-4,7	0,0
25. Finansielle indtægter	0,0	0,0
30. Skatter og afgifter	0,0	0,0
31. Overførselsindtægter fra EU	0,1	0,0
33. Interne statslige overførselsindtægter	0,0	0,0

Tabel 3.2.3 viser, at de samlede nettoudgifter stiger med 258,3 mio. kr. fra regnskabet 2021 til budgettet for 2022. Dette skyldes hovedsageligt tilførsel af lønmidler til ny Facility Management-løsning, hvor driftsopgaver

⁷ Budget er lig grundbudget.

inden for kantine og rengøring, etablisementsdrift, teknik og bygning samt skyde- og øvelsesområder hjemtages og varetages af medarbejdere i Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse.

Tabel 3.7.4. / Akkumuleret resultat (mio.kr.) ⁸

Hovedkonti	Ultimo 2018	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Resultat 2021	Ultimo 2021
Driftsbevilling § 12.14.01	3,5	7,6	-1,3	6,7	5,4
Driftsbevilling § 12.14.02	44,9	114,3	80,3	-38,5	41,8
Anlægsbevilling § 12.14.03	455,0	480,6	740,0	-229,2	510,8
Anlægsbevilling § 12.14.04	35,5	261,3	261,2	0,0	261,2
Driftsbevilling § 12.14.05	9,7	5,9	12,2	20,8	33,0
Anlægsbevilling § 12.29.15	50,1	49,4	39,6	12,4	52,1

⁸ § 12.29.13 Internationalt finansieret NATO-investeringsprogram er ikke medtaget i tabellen, da kontoen skal balancere ved årets udgang, hvorfor denne nulstilles teknisk.

4. Bilag

Tabel 4.1.3. / Oversigt over igangværende bygge- og anlægsprojekter § 12.14.03. (mio.kr.)

Projektbetegnelse ⁹	Byggestart	Forventet afslutning	Årets udgift	Forventet total-udgift ¹⁰
Faciliteter til F-35.	2018	2023	330,3	1.167,5
Restaurering af Lakajgårdanlægget, Frederiksberg Slot.	2019	2025	6,6	127,7
Grønne Etablissementer – Garage, tårn og værksted, Aalborg kaserne.	2020	2024	4,8	116,9
MHMM ¹¹ Fase 2.	2019	2024	266,3	615,0
MHMM Fase 3.	2019	2024	48	275,7

Tabel 4.1.4. / Oversigt over afsluttede bygge- og anlægsprojekter § 12.14.03. (mio.kr.)

Projektbetegnelse	Bygge-start	Forventet afslutning ved byggestart	Faktisk afslutnings-tidspunkt	Oprindelig budgetteret totaludgift	Total udgift ¹²	Bevilling modtaget
Forbyggende Foranstalt, Kastellet.	2014	2018	2021	141,1	129,6	2015
MHMM Fase 2, Skive Kaserne. ¹³	2019	2024	2021	65,0	41,0	2019
Uddannelses-faciliteter til Konstruktionsbataljonen ved Ingeniørregimentet, Skive Kaserne.	2019	2021	2021	27,0	24,6	2019

⁹ I tabel 4.1.3 er igangværende arbejde, som er kommercielt fortroligt, ekskluderet.

¹⁰ Godkendelsesåret pris- og lønniveau.

¹¹ Modernisering af Hærens Materiel- og Mandskabsfaciliteter.

¹² Godkendelsesåret pris- og lønniveau.

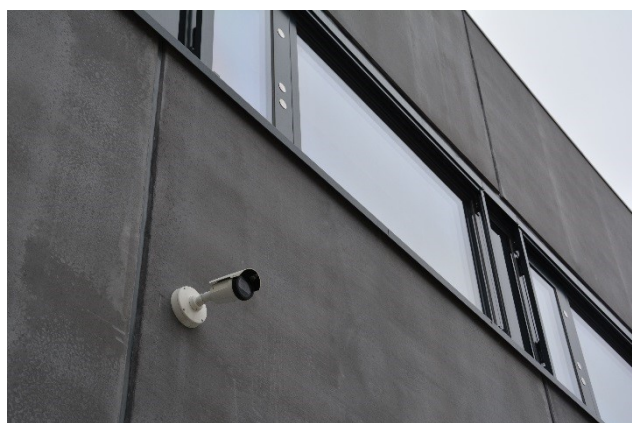
¹³ To garager i forbindelse med det samlede projekt MHMM er afsluttet på Skive Kaserne.

4.2 Uddybende analyser af bygge- og anlægsprojekter

Der er udvalgt to bygge- og anlægsprojekter, der er afsluttet i 2021, til uddybende analyse.

Tilbygning på Louisegården, Haderslev

På Louisegården i Haderslev er der i 2021 opført en tilbygning til det eksisterende domicil for NATO-enheden Deployable Communication and Information System Module Echo (DCM-E). Projektet er en del af det samlede projekt *"Oprettelse af Slesvigske Fodregiment"*. Projektets formål har været at samle NATO-enhedens faciliteter ét sted samt at frigive plads på Haderslev Kaserne til den nyoprettede XIII bataljon.

Tilbygningen er opført i to etager og dækker over et samlet etageareal på 557 m². I stueplan er der bade- og omklædningsfaciliteter til i alt 60 personer. Førstesalen er indrettet med mødefaciliteter samt kontorarbejdspladser til 20 personer.

Projektet er tilpasset DCM-E's helt specielle behov, hvilket har krævet et tæt og respektfuldt samarbejde mellem DCM-E og Ejendomsstyrelsen. Brugere fra DCM-E har været inddraget helt fra de tidlige projekteringsfaser og igennem udførselsfasen, hvor de sidste detaljer er faldet på plads. Det var således nogle meget tilfredse brugere, der officielt fik overdraget faciliteterne den 2. september 2021.

Tilbygningen er opført i samme stil som de eksisterende bygninger. Indvendigt har arkitekten samtidig formået, med få detaljer og en gennemgående rød tråd i sine materialevalg, at skabe sammenhæng til den eksisterende bygning.

Projektet er udført i hovedentreprise af den lokale entreprenør Bo Michelsen, sikringen af bygningen er udført af Kibo og med totalrådgivning af P+P Arkitekter på en af Ejendomsstyrelsens rammeaftaler.

Tabel 4.1.5 / Oversigt over afsluttede bygge- og anlægsprojekt tilbygning på Louisegården, Haderslev

Fakta	
Hjemmel	Iværksættelsesskrivelse af 29. april 2019
Byggestart	2019
Forventet aflevering	2021
Faktisk afslutningstidspunkt	2021
Tildelt bevilling (tillægsaktstykke 2018)	18,5 mio. kr.
Endeligt forbrugt	11,9 mio.kr.

Skybrudssikring af Kuppet, København

Kuppet er en af Nordeuropas fineste og bedst bevarede fæstningsværker. Desværre viste skybrudene i 2011 og 2014 med al tydelighed, at Kuppet var mere end udfordret i forhold til at håndtere store, akutte vandmængder. Kapaciteten af de eksisterende afløbsledninger var udfordret i forhold til at transportere vandet væk fra terræn og opland. Selve bortledningen af vand fra Kuppet var ligeledes ikke optimal. Følgen blev, at flere af de fredede bygninger stod med vand i stueetagen med omfattende skader til følge når store skybrud ramte Kuppet.

Derfor blev det besluttet at etablere nye afløbsledninger for både regnvand og kloak samt at sikre bortledningen af vandet fra Kuppet. Udsiftningen af afløbsledninger medførte, at samtlige brosten på Kuppet har været taget op, lagt i depot, og efter udgravning under arkæologisk tilsyn er blevet genlagt. Løsningen med opsamling og bortledning af vand fra Kuppet fungerer via etablering af et forsinkelsesbassin under Kirkepladsen. Herfra føres vandet til en ny pumpestation med tre store pumper, der i tilfælde af skybrud, via tre store rør, der er ført under Kuppets voldgrav, pumper vandet et par hundrede meter ud i Københavns havn ved Langelinie.

Kuppet er både fortidsminde- og bygningsfredet. Dette sætter nogle skærpede begrænsninger for, hvilke ændringer man kan få dispensation til at udføre – og hvordan.

Arbejderne har betydet store udfordringer for beboere, brugere og besøgende på Kuppet i form af ændrede adgangsveje og krav til fodtøjets soliditet. En delvis afhjælpning på udfordringerne meldte sig dog hurtigt fra en helt uventet kant, da COVID-19 sendte størstedelen af de ansatte i Kuppet på hjemmearbejde og turisterne blev hjemme, hvilket betød at færdslen på Kuppet i en lang periode var på et absolut minimum.

På trods af udfordringer med COVID-19, ikke-kortlagte ledninger i jord, fortidsminde- og bygningsfredning, samt tilpasning til de særlige aktiviteter, der over året foregår i Kuppet, lykkedes det at komme i mål uden

de helt store forsinkelser. Budgettet blev overholdt, ikke mindst takket være en robust budgettering og professionel byggeledelse.

På Youtube kan man se en film om projektet: <https://youtu.be/AsTs4RUJyY8>

Forsinkelsesbassinet består af to rør hver med en diameter på 140 cm.

Hver af de tre skybrudspumper kan tage en kubikmeter vand i sekundet.

Der er lagt 29.000 m² brosten, chaussesten og knoldebro, samt tæt på seks kilometer afløbsledninger¹⁴.

Tabel 4.1.6 / Oversigt over afsluttede bygge- og anlægsprojekt Skybrudssikring af Kastellet, København

Fakta	
Hjemmel	Finanslov 2015
Byggestart	2014
Forventet aflevering	2018
Faktisk afslutningstidspunkt	2021
Tildelt bevilling (tillægsaktstykke 2018)	141,1 mio. kr.
Endeligt forbrugt	129,6 mio.kr.

¹⁴ I alt godt 11 km rør - regnvand, spildevand, dræn, fjernvarme og vand.

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 9
1060 København K

Telefon: +45 7281 0000
E-mail: fmn@fmn.dk
www.fmn.dk

EAN: 5798000201200
CVR: 25 77 56 35